

The legitimacy of women holding political and social positions with an emphasis on the Quranic-interpretative thoughts of His Holiness Imam Khamenei (Quds Ser)

Hossein Andalib

Assistant Professor, Department of Islamic Studies, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran
hoseinandalib@iau.ac.ir

Abstract

The aim of this study is to examine and analyze the legitimacy of women holding political and social positions with an emphasis on the Quranic-Exegetical thoughts of Imam Khamenei. The findings of the study indicate that some, citing the verse “Men are guardians over women”, believe that women holding political and social positions lack sufficient legitimacy and are in conflict with the guardianship of men. However, some commentators and jurists have a different view. Therefore, the main question of the present study is: “What is the status of women holding political and social positions from the perspective of the Quranic-interpretative thoughts of Imam Khamenei?” The hypothesis of the study is that Ayatollah Khamenei, citing the verse “And for them is the like of Him who is against them”, believes that women can have an active presence in social and political activities, in most government positions. Among the most important results of this study is that the meaning of “men” and “women” in verse ٣٤ of Surah An-Nisa is only “wives” and that only in the scope of “household management.”

Keywords: Political positions, social positions, women, Quranic-interpretative thoughts, Imam Khamenei .

شرعية تولي المرأة مناصب سياسية واجتماعية مع التركيز على أفكار الإمام الخامنئي (قدس الأقداس) في تفسير القرآن الكريم

حسين أندليب

أستاذ مساعد، قسم الدراسات الإسلامية، فرع قم، جامعة آزاد الإسلامية، قم، إيران.

hoseinandalib@iaui.ac.ir

ملخص

تهدف هذه الدراسة إلى بحث وتحليل شرعية تولي المرأة للمناصب السياسية والاجتماعية مع التركيز على الفكر القرآني والتفسيري للإمام خامنئي (قدس سره). تعتمد الدراسة المنهج الوصفي التحليلي. تشير نتائج الدراسة إلى أن البعض، مستشهدين بالآية "الرجال على النساء أولياء" (النساء: ٣٤)، يرون أن تولي المرأة للمناصب السياسية والاجتماعية يفتقر إلى الشرعية الكافية ويتعارض مع ولاية الرجل. إلا أن بعض المفسرين والفقهاء لديهم رأي مخالف. لذا، فإن السؤال الرئيسي لهذه الدراسة هو: "ما هو وضع المرأة في المناصب السياسية والاجتماعية من منظور الفكر التأويلي للقرآن الكريم للإمام خامنئي (قدس سره)؟" وتفترض الدراسة أن آية الله خامنئي، مستشهداً بالآية الكريمة "وَلَهُمْ مِثْلُ مَن عَلِيَهُمْ" (البقرة: ٢٢٨)، يعتقد أن للمرأة دوراً فاعلاً في الأنشطة الاجتماعية والسياسية، وفي معظم المناصب الحكومية. ومن أهم نتائج هذه الدراسة أن معنى "الرجال" و"النساء" في الآية ٣٤ من سورة النساء يقتصر على "الزوجات" فقط، وذلك في نطاق "إدارة شؤون المنزل".

الكلمات المفتاحية: المناصب السياسية، المناصب الاجتماعية، المرأة، الفكر التأويلي للقرآن الكريم، الإمام خامنئي (قدس سره).

مشروعیت تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی زنان با تاکید بر اندیشه های قرآنی - تفسیری حضرت امام شهید خامنه ای رحمته الله

حسین عندلیب

استادیار، گروه معارف اسلامی، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران.

hoseinandalib@iaua.ac.ir

چکیده

هدف از این پژوهش آن است که مشروعیت تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی توسط زنان را با تاکید بر اندیشه های قرآنی - تفسیری حضرت امام شهید خامنه ای (قدس سره) مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار دهد. روش این پژوهش توصیفی - تحلیلی است. یافته های پژوهش حاکی از آن است برخی با استناد به آیه «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ» (نساء: ۳۴) بر این باورند که تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی توسط زنان فاقد مشروعیت کافی است و با قوامیت مردان در تعارض است. لکن در مقابل برخی مفسران و فقیهان دیدگاه دیگری دارند. بنابراین پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که «تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی زنان از منظر اندیشه های قرآنی - تفسیری حضرت امام شهید خامنه ای (قدس سره) چه جایگاهی دارد؟». فرضیه پژوهش آن است که حضرت آیت الله شهید امام خامنه ای با استناد به آیه «وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ» (بقره: ۲۲۸) معتقدند زن میتواند در فعالیت اجتماعی، در فعالیت سیاسی، در بیشتر مناصب حکومتی حضور فعال داشته باشد. از جمله مهمترین نتایج این پژوهش آن است که مقصود از «رجال» و «نساء» در آیه ی ۳۴ سوره نساء، فقط «همسران» و آن هم فقط در محدوده «اداره خانه» است.

واژگان کلیدی: مناصب سیاسی، مناصب اجتماعی، زنان، اندیشه های قرآنی - تفسیری، حضرت امام شهید خامنه ای رحمته الله.

مقدمه

پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی که مرهون مجاهدت های زنان شجاع و مردان غیور ایران اسلامی با رهبری حکیمانه حضرت امام خمینی (ره) بود فصل نوینی از نقش آفرینی زنان در عرصه های سیاسی - اجتماعی را رقم زد. پس از تشکیل نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره) و حضرت امام شهید خامنه ای (قدس سره) همواره بر حضور موثر زنان در عرصه های سیاسی - اجتماعی تاکید داشتند. در این میان حضرت امام شهید خامنه ای (ره) در مناسبت های گوناگون به این مساله پرداخته و با استناد به آیات قرآن کریم و روایات مشروعیت این حضور را پررنگ تر از گذشته بیان کردند. البته اندیشه ی دیگری در این مساله وجود دارد. این اندیشه که بیشتر در فقه سنتی دارای پایگاه است بر این باور است که مطابق آیه ی ۳۴ سوره نساء و تاکید قرآن بر قوامیت مردان بر زنان، نمی توان به مشروعیت تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی زنان معتقد شد. از این رو بایسته آن است که دلایل قرآنی اندیشه امام شهید خامنه ای (ره) و اندیشه مقابل مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. بنابراین اکنون این پرسش فراروی پژوهش است که «تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی زنان از منظر اندیشه های قرآنی - تفسیری حضرت امام شهید خامنه ای (قدس سره) چه جایگاهی دارد؟». برای پاسخ به این پرسش باید مجموعه بیانات رهبر شهید انقلاب و مستندات قرآنی آن و تفاسیر معتبر مورد بازخوانی، تجزیه و تحلیل قرار گیرد. بنابراین این پژوهش برای پاسخ به پرسش فوق و پرسش های پیرامونی آن سامان یافته است.

۱. معناشناسی قوامیت

درباره کلمه «قوام» گفتنی است این کلمه صیغه مبالغه از «قائم» است. خود کلمه «قائم» به معنای ایستاده است (ابن منظور، ۱۴۱۴، ج ۱۲، ص ۴۹۷)؛ و تعبیر «قائم علی» که در حالت عادی به معنای «ایستاده بودن بر» می باشد (مثلاً: تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا: آن درختان را ایستاده بر سرریشه های خود رها کردید؛ حشر/۵) به طور استعاری، به معنای مراعات کردن و حفظ و مراقبت از آن چیز است: «أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ» (رعد/۳۳) و یا «إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا» (آل عمران/۷۵) و «قوام»، با توجه به معنای مبالغه ای که در این صیغه هست، به معنای کسی است که برای کاری و یا انجام امور کس دیگری با جدیت قیام می کند: «كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ» (نساء/۱۳۵)، «كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ» (مائده/۸)

مترجمان در اینجا برای عبارت «قَوَّامُونَ عَلَى» ترجمه هایی همچون «سرپرست، سرپرست و نگهبان، سرپرست و قیم، سرپرست و خدمتگذار، متکفل، مایه پایداری، قوام زندگی، دارای تسلط بر، تسلط و حق نگهبانی داشتن بر، کارگزاران و تدبیرکنندگان [زندگی]، کارگزاران فرمانروا بر، کارگزاران و عهده داران نفقه، عهده دار کار، کاراندیشان، ایستادگان بر، ایستادگی کنندگان بر، کدخدایان و کارداران و به راست دارندگان بر، قیام کنندگان به امور» (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲، ص ۳۹۰؛ ابن منظور، ۱۴۱۴، ج ۱۲، ص ۴۹۷، طریحی، ۱۳۷۵، ج ۶، ص ۱۴۲، زمخشری، ۱۴۰۷، ج ۱، ص ۵۰۵؛ بیضاوی، ۱۴۱۸، ج ۲، ص ۷۲؛ فخررازی، ۱۴۲۰، ج ۱، ص ۷۰؛ طبرسی، ۱۳۷۳، ج ۳، ص ۶۸) پیشنهاد کرده اند و شاید بیشترین معادلی که مشاهده می شود تعبیر سرپرست باشد.

اما مراجعه‌ای به سایر آیات قرآن کریم که در بالا ذکر شد، نشان می‌دهد که در سایر کاربردهای قرآنی، نه تعبیر «قائم علی» و نه تعبیر «قوام» را نمی‌توان با کلمه «سرپرست» ترجمه کرد؛ و اینکه اضافه شدن حرف «علی» به کلمه «قوام» بتوانند که معنای این ماده را به معنای «سرپرست» تغییر دهد، جای تأمل دارد؛ زیرا در مفهوم سرپرست، موقعیت یک نفر نسبت به نفر دیگر مورد تأکید است؛ در حالی که در مفهوم «قوام»، عمل یک نفر (قیام کردن به انجام امور) در قبال شخص دیگر؛ مگر اینکه بگوییم چنین ترجمه‌ای، براساس لازمه معناست؛ یعنی کسی که به انجام کاری قیام می‌کند یک نحوه سرپرستی بدان دارد.

به نظر می‌رسد بهترین معادل برای این تعبیر «بسیار قیام‌کنندگان به امور زنان» یا به تعبیر ساده‌تر متصدیان امور زنان باشد. با این اوصاف آیه ناظر است به یک نوع تصدی امور زنان توسط مردان.

۲. دلالت تصدیقی آیه ی ۳۴ سوره نساء

برخی دانشمندان اسلامی بر این باورند که خداوند متعال در آیه ی ۳۴ سوره نساء که فرموده است: «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ» منظور از این است که مردان را امیر و نافذ الحکم بر زنان قرار داده است (فخر رازی، ۱۴۲۰، ج ۱۰، ص ۷۰). فاضل مقداد نیز در این باره می‌نویسد: «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ یعنی برای مردان بر زنان قیام ولایت و سیاست است» (سیوری حلی، ۱۴۲۵، ج ۲، ۲۱۲) بنابراین از دیدگاه این فقیه، تصدی امور ولایی و سیاسی از سوی مردان نسبت به زنان باید صورت پذیرد. موبد این دیدگاه آن است که کلمه «قوامون» با حرف «علی» تعدیه شده است که این نشانگر معنای «تولی» در آیه شریفه است. (سامرایی، ۱۴۳۴،

ج ۳، ص ۴۲).

لکن در مقابل اندیشه فوق، باید گفت: گاهی قیام به معنای محافظت و اصلاح می آید. ابن منظور لغت شناس معروف نیز آیه ی ۳۴ سوره نساء را بعنوان شاهی بر همین امر بیان کرده است و معتقد است قیم المراه یعنی زوج المراه، زیرا مرد به زن و نیازمندی های او قائم است. (ر.ک: ابن منظور، ۱۴۱۴، ج ۱۲، ص ۴۹۷) بنابراین منظور از قوامیت مردان آن است که مردان متکفل انجام و پاسخ دادن به نیازهای زنان و برطرف کردن آنها هستند.

همچنین باید توجه داشت کلمه «نساء» در قرآن کریم به معنای «همسران» به کار رفته است. مانند آیه شریفه ی ۲۲۳ بقره که خداوند متعال می فرماید: «يَسْأَلُكُمْ خَرْثُ لَكُمْ؛ زنان شما کشتزار شمايند» در اینجا زنان تشبیه به مزرعه شده اند، در حقیقت قرآن می خواهد ضرورت وجود زن را در اجتماع انسانی نشان دهد که زن وسیله اطفاء شهوت و هوسرانی مردان نیست، بلکه وسیله ای است برای حفظ حیات نوع بشر (مکارم شیرازی و همکاران، ج ۱، ص ۲۰۳) بنابراین نمی توان کلمه «نساء» را به سایر زنان جامعه که رابطه زوجیت با این مرد ندارند، سرایت داد و گفته شود منظور از قوامیت مردان، نسبت به تمام زنان جامعه است، بلکه فقط نسبت به همسر و زن خودش قوامیت به معنای قیام به برطرف کردن نیازهای او و اداره خانه دارد. آیت الله شهید امام خامنه ای (ره) نیز همین تفسیر را در خصوص این آیه پذیرفته و می فرمایند:

«قرآن می فرماید: «الرجال قوامون على النساء»؛ یعنی سرپرستی امور خانواده به عهده ی مرد است. مرد باید برود کار کند. معیشت خانواده به عهده ی اوست. زن هرچه ثروت دارد مال خودش است. اما معیشت خانواده بردوش او

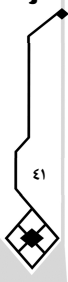
نیست.» (بیانات معظم له در خطبه‌ی عقد مورخه‌ی ۱۳۷۹/۶/۲۸)

همچنین شهید بزرگوار حضرت امام خامنه‌ای در جایی دیگری فرمایند: «این طور هم نیست که بگوییم همه جا خانم باید از آقا تبعیت کند؛ نخیر. چنین چیزی نه در اسلام داریم و نه در شرع. «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ» معنایش این نیست که زن بایستی در همه‌ی امور تابع شوهر باشد. نه! یا مثل برخی از این اروپا ندیده‌های بدتر از اروپا و مقلد اروپا، بگوییم که زن بایستی همه کاره باشد و مرد باید تابع باشد. نه این هم غلط است. بالاخره دو تا شریک و دو تا رفیق هستید. یک جا مرد کوتاه بیاید، یک جا زن کوتاه بیاید. یکی این جا از سلیقه و خواست خود بگذرد، دیگری در جای دیگر، تا بتوانید با یکدیگر زندگی کن.» (بیانات معظم له در خطبه‌ی عقد مورخه‌ی ۱۳۷۷/۱/۱۹)

بنابراین ازدیدگاه تفسیری رهبر شهید انقلاب آیه ۳۴ سوره نساء و قوامیت مرد بر زن را منحصربه محیط خانواده می‌دانند و معنای آن را سرپرستی امور خانواده می‌دانند نه اینکه مدلول آیه را به تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی توسعه دهند.

برخی فقیهان معاصر نیز همین نظر را پذیرفته اند و معتقدند: «قیمومت محدود بر زندگی اجتماعی خانواده می‌گردد» (سبحانی، ۱۴۱۸، ج ۱، ص ۵۶) بنابراین توسعه قوامیت مردان بر زنان از محیط خانه و خانواده به صحنه جامعه و انحصار تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی به مردان از این آیه استنباط نمی‌گردد.

برخی نیز با تمسک به فقره‌ی شریفه «بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ» (نساء: ۳۴) بر این باورند که از تعلیل مذکور چنین استفاده می‌شود که

ملاک قوام بودن، فضیلت متناسب قائم بر من علیه القیام است، در نتیجه به دلیل برتری غالب مردان بر زنان، اداره جامعه و تصدی پست های آمیخته با ولایت نیز بر عهده آنان است. (ر.ک: زمخشری، ۱۴۰۷، ج ۱، ص ۵۰۵؛ طباطبایی، ۱۴۱۷، ج ۴، ص ۳۴۴). لکن در پاسخ به این استدلال باید گفت: فقره ی شریفه ملاک را «فضیلت» دانسته است و ولایت را برای «صاحبان فضیلت» بیان کرده است اکنون باید دید آیا همه مردان «صاحب فضیلت» هستند؟ روشن است که نمی توان به صورت عام استغراقی چنین ادعایی را مطرح کرد زیرا زنانی هستند که بر مردان فضیلت و برتری دارند. همانطور که قرآن کریم نیز از این حقیقت یاد می کند و امام شهید خامنه ای (ره) با استناد به قرآن کریم می فرماید:

«قرآن یک مثل عجیبی را میزند: وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ؛ (تحریم: ۱۱) یعنی خدای متعال برای مؤمنین یک نمونه، یک مثل، یک مثال، یک شاخص، معین میکند که آن شاخص برای همه ی مؤمنین [است]، نه برای زنها فقط؛ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ آمَنُوا؛ برای همه ی مؤمنین شاخص معین میکند؛ آن شاخص کیست؟ یکی زن فرعون، یکی «وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ»؛ (تحریم: ۱۲) یعنی همه ی مردان عالم، همه ی مؤمنین عالم برای اینکه ببینند راهی که میروند درست است یا درست نیست، به این دو زن نگاه کنند؛ ببینند اینها چه جور عمل کردند، چه کار کردند؛ آن [مسیر،] راه نجات اینها است. نگاه اسلام به زن این است.» (بیانات معظم له ۱۴۰۴/۹/۱۲).

در نتیجه دلالت تصدیقی آیه ۳۴ سوره نساء همان طور که مورد تأکید اندیشه قرآنی و تفسیری رهبر شهید انقلاب می باشد صرفاً در خصوص امور خانواده است و منظور آن است که مردان قیام کننده گان و متصدیان امور خانواده و رفع

نیازهای همسران خود می باشند. و لذا آیه هیچگونه دلالتی بر منع تصدی مناصب سیاسی اجتماعی توسط زنان ندارد.

۳. دلالت تصدیقی آیه ۲۲۸ سوره بقره

دومین آیه از آیات قرآن کریم که در اندیشه قرآنی - تفسیری رهبر شهید انقلاب مستند جواز تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی توسط زنان قرار گرفته است، آیه ۲۲۸ سوره بقره است. خداوند متعال در این کریمه می فرماید: «وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ بِالْمَعْرُوفِ؛ و برای زنان، حقوق شایسته ای بر عهده مردان است، مانند حقوقی که برای مردان بر عهده آنان است». رهبر شهید انقلاب با استناد به این آیه شریفه می فرماید:

«در حقوق متقابل با مرد، در سوره ی مبارکه ی بقره [آمده] است: وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ؛ (بقره: ۲۲۸) اینها منطق قرآن است. ببینید، چه جور و چگونه مابین زن و مرد به عنوان مؤمن، به عنوان انسان، به عنوان یک فرد متعالی تساوی کامل برقرار میکند! از نظر اسلام زن میتواند در فعالیت اجتماعی، در کسب و کار، در فعالیت سیاسی، در بیشتر مناصب حکومتی، در همه ی عرصه های زندگی فعال باشد.» (بیانات معظم له در دیدار هزاران نفر از زنان و دختران ۱۴۰۴/۰۹/۱۲)

همان طور که ملاحظه می شود رهبر شهید انقلاب با تمسک به فقره «وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ» برای باروند از نظر قرآن این تساوی کامل است و از نظر اسلام زن می تواند در فعالیت اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، و در بیشتر مناصب حکومتی، در همه ی عرصه های زندگی فعال باشد.

رهبر شهید انقلاب در سخنی دیگر نیز بر عدم ممنوعیت اشتغال و

مسئولیت های زنان از دیدگاه اسلام تاکید می کنند و می فرمایند:

«مسأله ی شغل هم مسأله ی دیگری است؛ البته مسأله ی درجه ی اولی نیست. اگرچه اسلام مانع مشاغل و مسئولیتهای زنان نیست» (بیانات معظم له در اجتماع بانوان استان تهران ۱۳۷۶/۰۷/۳۰)

ایشان نظر اسلام در مورد زندگی انسان و شأن زنان، را به سه بخش یعنی بخش تکامل و رشد معنوی خود زن، بخش فعالیتهای اجتماعی و بخش خانواده تقسیم می کنند و در باب بخش دوم می فرمایند: «عرصه ی دوم، عرصه ی فعالیتهای اجتماعی است؛ اعم از فعالیت اقتصادی، فعالیت سیاسی، فعالیت اجتماعی به معنای خاص، فعالیت علمی، درس خواندن، درس گفتن، تلاش کردن در راه خدا، مجاهدت کردن و همه ی میدانهای زندگی در صحن جامعه. در این جا هم میان مرد و زن در اجازه ی فعالیتهای متنوع در همه ی میدانها، هیچ تفاوتی از نظر اسلام نیست. اگر کسی بگوید مرد می تواند درس بخواند، زن نمی تواند؛ مرد می تواند درس بگوید، زن نمی تواند؛ مرد می تواند فعالیت اقتصادی انجام دهد، زن نمی تواند؛ مرد می تواند فعالیت سیاسی کند، زن نمی تواند، منطق اسلام را بیان نکرده و برخلاف سخن اسلام حرف زده است. از نظر اسلام، در همه ی این فعالیتهای مربوط به جامعه ی بشری و فعالیتهای زندگی، زن و مرد دارای اجازه ی مشترک و همسان هستند.» (بیانات معظم له در جمع بانوان خوزستان ۱۳۷۵/۱۲/۲۰)

همچنین امام شهید خامنه ای (قدس سره) با تاکید بر مرجعیت فقهی و جواز تقلید زنان از زنان براین باورند که در بسیاری از مسائل زنانه که موضوعش زنان هستند و مردها درست موضوع را تشخیص نمیدهند، به صورت «تعیینی» باید

خانمها از مجتهد زن تقلید کنند. ایشان در این باره می فرمایند:

«امروز خوشبختانه زنهایی که مجتهدند، به اجتهاد فقهی رسیده‌اند کم نیستند. بنده حتی معتقدم بسیاری از مسائل زنانه که موضوعش زنان هستند و مردها درست موضوع را تشخیص نمیدهند، باید خانمها از مجتهد زن تقلید کنند.».

(بیانات معظم له در دیدار اقشار مختلف بانوان ۱۴۰۳/۹/۲۷)

آنهایی که با ادبیات فقهی آشنا هستند به خوبی در می یابند که ایشان با واژه «باید» نه تنها از «جواز» بلکه از «الزام و وجوب» تقلید زنان از مجتهد زن در مسائل زنان سخن گفته‌اند و این دیدگاه فقهی به عنوان یک دیدگاه فقهی نو در فقه معاصر جایگاه ویژه و ممتازی دارد که در پژوهشی مستقل باید ابعاد این دیدگاه مترقی بحث و بررسی گردد.

نتیجه گیری

در این پژوهش مشروعیت تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی زنان با تاکید بر اندیشه های قرآنی - تفسیری حضرت امام شهید خامنه ای (قدس سره) مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. از جمله نتایج این پژوهش آن است که از منظر اندیشه تفسیری آیت الله شهید خامنه ای، آیه ۳۴ سوره نساء فقط مخصوص قوامیت مرد بر همسر خود در محیط خانواده است یعنی سرپرستی امور خانواده به عهده ی مرد است. و لکن این آیه ی دلالتی بر منع تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی توسط زنان یا مطلق قوامیت مردان بر زنان ندارد. همچنین آیت الله شهید خامنه ای با استناد به آیه شریفه «وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَ» (بقره: ۲۲۸) بر

این باورند از نظر اسلام زن میتواند در فعالیت اجتماعی، در کسب و کار، در فعالیت سیاسی، در بیشتر مناصب حکومتی، در همه ی عرصه های زندگی فعال باشد. ایشان نظر اسلام در مورد زندگی انسان و شأن زنان، را به سه بخش یعنی بخش تکامل و رشد معنوی خود زن، بخش فعالیت های اجتماعی و بخش خانواده تقسیم می کنند و معتقدند در عرصه ی دوم، عرصه ی فعالیت های اجتماعی است؛ اعم از فعالیت اقتصادی، فعالیت سیاسی، فعالیت اجتماعی به معنای خاص و همه ی میدان های زندگی در صحن جامعه. در این جا هم میان مرد و زن در اجازه ی فعالیت های متنوع در همه ی میدان ها، هیچ تفاوتی از نظر اسلام نیست. اگر کسی بگوید مرد می تواند درس بخواند، زن نمی تواند؛ مرد می تواند درس بگوید، زن نمی تواند؛ مرد می تواند فعالیت اقتصادی انجام دهد، زن نمی تواند؛ مرد می تواند فعالیت سیاسی کند، زن نمی تواند، منطق اسلام را بیان نکرده و بر خلاف سخن اسلام حرف زده است. از نظر اسلام، در همه ی این فعالیت های مربوط به جامعه ی بشری و فعالیت های زندگی، زن و مرد دارای اجازه ی مشترك و همسان هستند. همچنین رهبر شهید انقلاب در نظریه ی جدید که در فقه معاصر جایگاه ویژه و ممتازی دارد بر این باورند که بانوان در بسیاری از مسائل زنانه که موضوعش زنان هستند و مردها درست موضوع را تشخیص نمی دهند، باید از مجتهد زن تقلید کنند. که اینها همگی نشان از اندیشه قرآنی و تفسیری مرقی حضرت امام شهید خامنه ای نسبت به تصدی مناصب سیاسی - اجتماعی توسط زنان دارد.

منابع و مآخذ

*قرآن کریم.

۱. ابن منظور، محمد بن مکرم (۱۴۱۴). لسان العرب. بیروت: دارالفکر.
۲. راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۴۱۲). المفردات فی غریب القرآن. بیروت: دارالعلم.
۳. زمخشری، محمود (۱۴۰۷). الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل. بیروت: دارالکتب العربی.
۴. سامرای، فاضل صالح (۱۴۳۴). معانی النحو. بیروت: موسسه التاریخ العربی.
۵. سبحانی، جعفر (۱۴۱۸). نظام القضاء و الشهاده فی الشریعه الاسلامیه الغراء. قم: موسسه امام صادق علیه السلام.
۶. سیوری حلی، مقداد بن عبدالله (۱۴۲۵). کنز العرفان فی فقه القرآن. قم: انتشارات مرتضوی.
۷. طباطبایی، محمد حسین (۱۴۱۷). المیزان فی تفسیر القرآن. قم: انتشارات اسلامی.
۸. طبرسی، فضل بن حسن (۱۳۷۲). مجمع البیان فی تفسیر القرآن. تهران: ناصر خسرو.
۹. حسینی خامنه ای، سید علی، بیانات معظم له. دسترسی در سایت:

<https://farsi.khamenei.ir>